

Forskrift om kontrollområde for å forebygge, begrense og bekjempe infeksjøs lakseanemi (ILA) hos akvakulturdyr i Fusa, Samnanger og Os kommuner, Hordaland fylke

Hjemmel: Fastsatt av Mattilsynet, hovedkontoret 19. juli 2018 med hjemmel i lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) § 19, jf. delegeringsvedtak 19. desember 2003 nr. 1790, og forskrift 17. juni 2008 nr. 819 om omsetning av akvakulturdyr og produkter av akvakulturdyr, forebygging og bekjempelse av smittsomme sykdommer hos akvatiske dyr § 36.

Kapittel I. Formål, virkeområde og definisjoner

§ 1. Formål

Formålet med forskriften er å forebygge, begrense og bekjempe sykdommen infeksjøs lakseanemi (ILA) hos akvakulturdyr innenfor forskriftens virkeområde.

§ 2. Virkeområde

Forskriften gjelder opprettelse av kontrollområde bestående av bekjempelsessone og overvåkingssone i Fusa, Samnanger og Os kommuner i Hordaland fylke.

Bekjempelsessonen opprettes rundt lokalitet 13227 Altaneset i Fusa kommune. Bekjempelsessonen omfatter også lokalitetene 10137 Matland, 12067 Aldalen, 13345 Oterstegdalen, 10324 Gjerdeviksflua, 13229 Djupedalen, 13058 Fusavika og 22315 Skavhella i Fusa-, Ådlands- og Eikelandsfjorden, og avgrenses:

- fra sørvest i Fusafjorden med en rett linje mellom Venjanaset (5,59218; 60,205891) og Skavhellehola (5,547848; 60,216169)
- fra nordvest i Hovdasundet med en rett linje mellom Bogavik (5,584598; 60,253675) og (5,566064; 60,25185)
- fra nordøst i Ådlandsfjorden med en rett linje mellom Matland (5,665558; 60,265692) og et punkt på Bogøya (5,643431; 60,269495)
- fra øst i Eikelandsfjorden med en rett linje mellom Bergsvika (5,685834; 60,231674) og et punkt på Altaneset (5,653493; 60,243318)

Overvåkingssonen inkluderer deler av Fusa- og Samnangerfjorden, hele Ådlands- og Eikelandsfjorden og består i sør av lokalitet 34117 Skåtholmen. I nord består overvåkingssonen av lokalitetene 13020 Nygård og 32137 Sagen II. Overvåkingssonen avgrenses:

- fra sørvest i Fusafjorden med en rett linje mellom Moldaneset (5,503189; 60,189259) og Vinnesholmen (5,575417; 60,153136)
- fra nord (nord fra Nygård) med en rett linje mellom (5,689506; 60,364082) og Li (5,678269; 60,364393)
- fra nord i Trengereidfjorden med en rett linje mellom Lia (5,655489; 60,352967) til Sagavatnet (5,642026; 60,352229)

I vedlagte kart er bekjempelsessonen merket med rødt, mens overvåkingssonen er merket med gult.

Forskriften omfatter også slakterier, tilvirningsanlegg og notvaskerier utenfor kontrollområdet som håndterer akvakulturdyr, produkter av akvakulturdyr og utstyr fra anlegg i bekjempelsessonen.

§ 3. Definisjoner

I forskriften menes med:

Akvakulturdyr: Vannlevende dyr, inkludert kjønnsprodukter, hvile- og forplantningsstadier, unntatt sjøpattedyr, som kommer fra eller er ment for akvakulturanlegg.

Fisk: Enhver laksefisk og marin fisk uansett utviklingsstadium.

ILA (infeksiøs lakseanemi): Virussykdom forårsaket av en sykdomsfremkallende variant av ILA-virus (HPR deletert ILA-virus). ILA-virus er et akvatisk orthomyxovirus. ILA gir alvorlig sykdom og dødelighet hos atlantisk laks.

Laksefisk: Atlantisk laks (*Salmo salar*), ørret (*Salmo trutta*), regnbueørret (*Oncorhynchus mykiss*) og røye (*Salvelinus alpinus*).

Kontrollområde: Et avgrenset geografisk område bestående av bekjempelsessone og overvåkingssone opprettet som ledd i forebygging, begrensning og bekjempelse av ILA, hvor det gjelder særskilte tiltak, forbud eller påbud.

Kapittel II. Tiltak i bekjempelsessonen

§ 4. Overføring av akvakulturdyr inn i og ut av bekjempelsessonen

Det er forbudt å sette ut akvakulturdyr i bekjempelsessonen. Mattilsynet kan gjøre unntak for utsett av renseskisk.

Det er forbudt å føre akvakulturdyr fra anlegg i bekjempelsessonen ut av bekjempelsessonen uten tillatelse fra Mattilsynet. Forbudet gjelder også føring av akvakulturdyr til slakteri eller tilvirkingsanlegg.

§ 5. Tiltak overfor akvakulturanlegg med laksefisk i bekjempelsessonen

Anlegg med laksefisk i sjø skal oversende ukentlige lister som viser den daglige dødeligheten av fisk på merdnivå til Mattilsynet.

Anlegg med laksefisk i sjø i skal føre registrer over besøk på anlegget og gi informasjon om smittestatus til alle besøkende som kan komme i kontakt med fisk og utstyr/materiale som kan overføre smitte.

Anlegg med laksefisk i sjø skal minst ha månedlig helsekontroll med prøveuttak egnet til å avdekke eventuell ILA-smitte. Prøveuttak kan skje slik det fremgår av vedlegg 2 til forskriften.

Fisk fra anlegg med laksefisk i sjø med påvist eller grunn til mistanke om ILA skal slaktes eller destrueres innen en fastsatt frist i henhold til en individuell plan godkjent av Mattilsynet. Etter at anlegget er tømt for fisk skal det rengjøres og desinfiseres. Anlegget skal deretter brakklegges i minimum tre måneder.

Anlegg med laksefisk i sjø der ILA ikke er påvist skal, etter at det er tømt for fisk, rengjøres og desinfiseres.

Alle anlegg med laksefisk i sjø i bekjempelsessonen skal etter rengjøring/desinfeksjon gjennomføre felles brakklegging i minimum to måneder.

Etter at Mattilsynet har vurdert og skriftlig akseptert vask og desinfeksjon av anleggene til å være tilstrekkelig, kan brakkleggingstiden starte.

Anlegg med laksefisk i sjø må daglig føre skriftlige registreringer om gjennomførte tiltak fastsatt i denne forskrift. Registreringene skal være lett tilgjengelige slik at de kan forevises Mattilsynet ved inspeksjon.

§ 6. Rengjøring av nøter med mer fra akvakulturanlegg i bekjempelsessonen

Oppdrettsnøter fra anlegg innenfor bekjempelsessonen skal leveres til et notvaskeri som Mattilsynet tillater.

Nøter må være merket med navn på opprinnelseslokalitet og lokalitetsnummer.

Benyttes notvaskeri som ligger utenfor bekjempelsessonen skal det meldes fra til Mattilsynet minst to virkedager før nøter transporteres ut av bekjempelsessonen.

Transport av nøter til notvaskeri fra anlegg i bekjempelsessonen skal foregå i en lukket transport og langs en transportrute som på forhånd er godkjent av Mattilsynet.

Ved rengjøring og desinfeksjon av nøter fra anlegg innenfor bekjempelsessonen, skal alt avløpsvann samles opp og filtreres og desinifiseres før utslipp. Nøter fra bekjempelsessonen skal holdes atskilt fra nøter fra andre anlegg.

Oppdrettsbåter, fôrlåter, flyteringer og annet utstyr fra anlegg i bekjempelsessonen skal rengjøres og desinifiseres slik Mattilsynet bestemmer, før utstyret tas i bruk ved samme eller annen lokalitet.

Notvaskeri som skal vaske nøter fra bekjempelsessonen må daglig føre skriftlige registreringer av gjennomførte tiltak fastsatt i denne forskrift. Registreringene skal være lett tilgjengelige slik at de kan forevises Mattilsynet ved inspeksjon.

§ 7. Tiltak overfor slakteri som skal slakte fisk fra bekjempelsessonen

Slakteri som skal slakte laksefisk fra bekjempelsessonen må ha godkjent avløpsbehandling, partikkelfelle og tilfredsstillende hygieniske rutiner samt føre daglige, skriftlige registreringer av gjennomførte tiltak fastsatt i denne forskrift. Registreringene skal være lett tilgjengelige slik at de kan forevises Mattilsynet ved inspeksjon.

Fisk fra akvakulturanlegg i bekjempelsessonen tillates ikke plassert i slaktemerd ved mottak på slakteriet. Mattilsynet kan unntaksvis gi tillatelse til slik plassering.

Slakteri som slakter fisk fra akvakulturanlegg med påvist eller grunn til mistanke om ILA tillates ikke å motta fisk fra andre lokaliteter.

Etter at det er slaktet fisk fra akvakulturanlegg med påvist eller grunn til mistanke om ILA, skal slakteriet rengjøres og desinifiseres før det igjen kan slaktes annen fisk ved slakteriet. Mattilsynet i distriktet der slakteriet ligger gir tillatelse til slakting etter rengjøring/desinfeksjon.

Ferdig slaktet fisk fra anlegg med påvist eller grunn til mistanke om ILA tillates ikke ført ut av slakteriet til tilvirking uten at det er meldt fra til Mattilsynet minst to virkedager før overføring om hvilket tilvirkingsanlegg som er aktuell for mottak. Fisk fra lokalitet med påvist

eller grunn til mistanke om ILA tillates kun overført til tilvirkingsanlegg med godkjent avløps- og avfallshåndtering. Tilvirkingsanlegget og Mattilsynet i mottakerdistriktet, skal ha mottatt melding om fiskens opphav før den ferdige slaktede fisken tillates overført til tilvirkingsanlegget.

§ 8. Tiltak ved transport i bekjempelsessonen

Transport av levende laksefisk som ikke skal til bestemmelsessted i bekjempelsessonen skal så vidt mulig gå utenom bekjempelsessonen. Transport av levende laksefisk i eller gjennom bekjempelsessonen skal godkjennes av Mattilsynet.

Ved smolttransport og transport av slaktefisk gjennom bekjempelsessonen skal Mattilsynet varsles på forhånd med opplysninger om navn på båt, passeringstidspunkt og leveringssted.

Brønnbåter som transporterer levende fisk fra akvakulturanlegg med påvist eller grunn til mistanke om ILA skal ikke ta andre transportopdrag uten at det foreligger tillatelse fra Mattilsynet.

Transportør som transporterer akvakulturdyr gjennom bekjempelsessonen må daglig føre skriftlige registreringer over gjennomførte tiltak fastsatt i denne forskrift. Registreringene må være lett tilgjengelige slik at de kan forevises Mattilsynet ved inspeksjon.

Det er forbudt for båter og andre transportmidler å ta inn transportvann, ballastvann eller lignende i bekjempelsessonen. Forbudet gjelder ikke for transportvann som tas inn ved lasting av slaktefisk i sonen.

Mattilsynet kan pålegge tiltak overfor transportør som transporterer akvakulturdyr til eller fra anlegg i bekjempelsessonen slik som krav om godkjent transportrute, lukket brønn, behandling av transportvann, avfallsbehandling, vask og desinfeksjon.

Transport og levering av fôr til anlegg i bekjempelsessonen skal skje etter Mattilsynets anvisning.

Mattilsynets kan treffe tiltak overfor annen transport i bekjempelsessonen som kan innebære fare for smitteoverføring.

§ 9. Tiltak overfor annen virksomhet i bekjempelsessonen

Fangst og flytting av renseskjold er ikke tillatt i bekjempelsessonen.

Mattilsynet kan treffe tiltak overfor annen akvakulturrelatert virksomhet i bekjempelsessonen som kan innebære fare for smitteoverføring.

Kapittel III. Tiltak i overvåkingssonen

§ 10. Tiltak overfor akvakulturanlegg med laksefisk i overvåkingssonen

Anlegg med laksefisk i sjø skal ukentlig oversende Mattilsynet lister som viser den daglige dødeligheten av fisk på merdnivå.

Anlegg med laksefisk i sjø skal minst ha månedlig helsekontroll med prøveuttak egnet til å avdekke eventuell ILA-smitte. Prøveuttak kan skje slik det fremgår av vedlegg 2 til forskriften.

§ 11. Tiltak ved transport i overvåkingssonen

Mattilsynet kan pålegge ytterligere tiltak overfor transportør som transporterer akvakulturdyr til eller fra anlegg i overvåkingssonen slik som krav om godkjent transportrute, lukket brønn, behandling av transportvann, avfallsbehandling, vask og desinfeksjon.

Transportør som transporterer akvakulturdyr gjennom overvåkingssonen skal daglig føre skriftlige registreringer over gjennomførte tiltak fastsatt i medhold av første ledd. Registreringene må være lett tilgjengelige slik at de kan forevises Mattilsynet ved inspeksjon.

Mattilsynet kan treffe tiltak overfor annen transport i overvåkingssonen som kan innebære fare for smitteoverføring.

§ 12. Tiltak overfor annen akvakulturrelatert virksomhet i overvåkingssonen

Mattilsynet kan treffe tiltak overfor annen akvakulturrelatert virksomhet innenfor overvåkingssonen som kan innebære fare for smitteoverføring.

Kapittel IV. Kontrollområdets varighet

§ 13. Opphevelse av bekjempelsessonen

Etter at all laksefisk fra anleggene i bekjempelsessonen er slaktet ut, anlegg og utstyr forskriftsmessig rengjort og desinfisert, lokalitetene har gjennomført en samordnet brakklegging av bekjempelsessonen i minimum to måneder og anlegg der det er påvist ILA er brakklagt i minimum tre måneder, kan Mattilsynet vedta at bekjempelsessonen skal oppheves. Fra samme dato som bekjempelsessonen oppheves, innlemmes den i overvåkingssonen.

§ 14. Opphevelse av overvåkingssonen

Overvåkingssonen oppheves når det er gått to år siden bekjempelsessonen i kontrollområdet ble opphevet.

Kapittel V. Andre bestemmelser

§ 15. Tilsyn og vedtak

Mattilsynet fører tilsyn og fatter nødvendige enkeltvedtak for å gjennomføre bestemmelsene gitt i og i medhold av denne forskriften i samsvar med matlovens § 23 om tilsyn og vedtak, og kan herunder treffe vedtak etter § 24 om særskilt smittesanering, § 25 om stenging og virksomhetskarantene og § 26 om tvangsmulkt.

§ 16. Dispensasjon

Mattilsynet kan i særlige tilfeller dispensere fra bestemmelsene i denne forskrift, forutsatt at det ikke vil stride mot Norges internasjonale forpliktelser, herunder EØS-avtalen.

§ 17. Straffebestemmelser

Forsettlig eller uaktsom overtredelse av denne forskriften eller bestemmelser og vedtak gitt i medhold av den, er straffbar i henhold til matloven § 28.

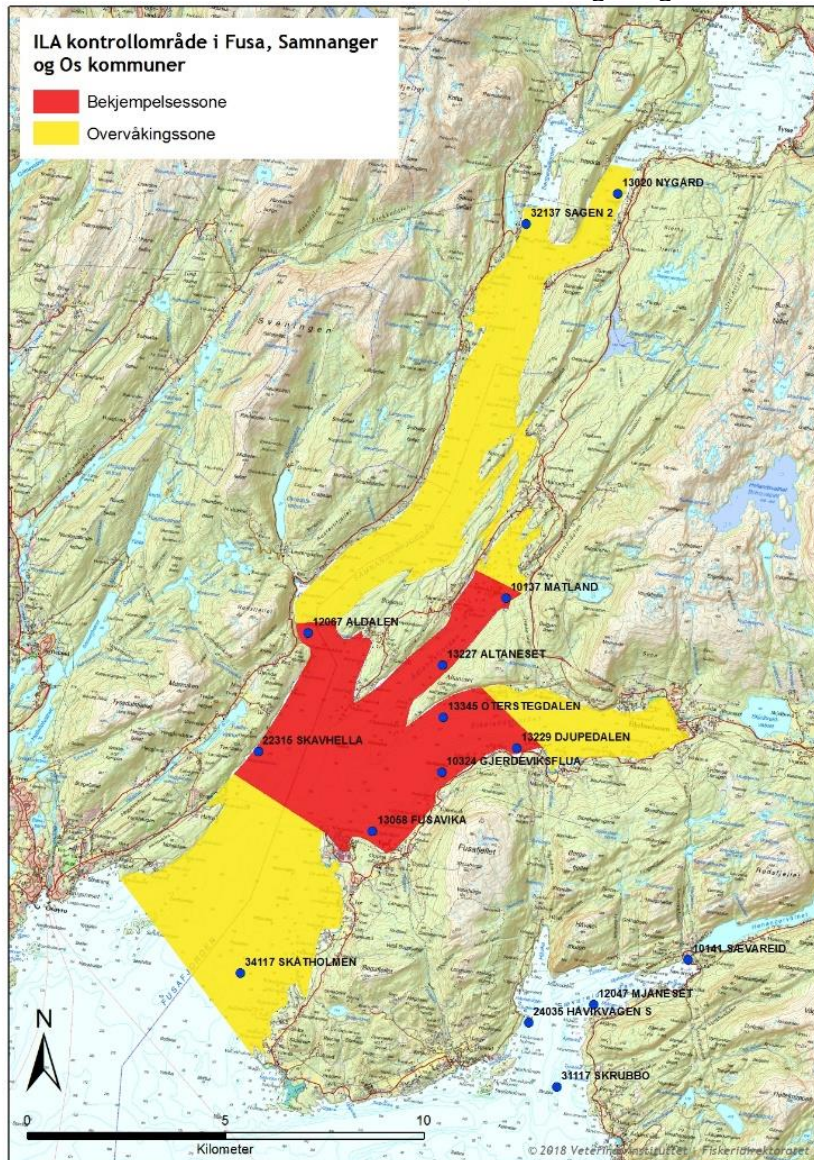
§ 18. Ikrafttredelse og varighet

Denne forskrift trer i kraft straks.

Forskriften oppheves automatisk to år etter fastsettelse av endringsforskrift som opphever bekjempelsessonen i samsvar med forskriftens § 13.

Vedlegg 1 kart:

Kart over ILA-kontrollområde i Fusa, Samnanger og Os kommuner, Hordaland

Vedlegg 2 prøvetaking:

Plan for prøvetaking i forbindelse med kontrollområder for ILA

Fiskehelsetjenesten har ansvaret for helsekontrollen. For best mulig overvåking av ILA kan fiskehelsetjenesten gi veiledning til personell på anleggene om prøveuttak og oppbevaring av prøvene. Fiskehelsetjenesten samler inn samtlige prøver tatt gjennom den siste måneden og sender prøvene til Veterinærinstituttet eller til utpekt laboratorium.

Symptomer på sykdommen ILA:

Ved ILA finner man vanligvis tegn på sirkulasjonsforstyrrelser som acites, ødemer og stuvning, og tegn på karskade. Dette inkluderer alvorlige blødninger, punktblødninger i hud og indre organer. I noen tilfeller ser en bare generelle tegn på sirkulasjonsforstyrrelser, mens andre ganger finner man mørk eller blek lever, svullen nyre eller milt, eller blodopphopning i tarmen. Andre tegn inkluderer bleke gjeller, blødninger i øye og utstående øyne. Det er vanlig å ikke finne alle tegnene hos alle fiskene. ILA opptrer i ulike manifestasjoner der et varierende antall av beskrevne kliniske og patologiske tegn er til stede.

Lokaliteter med laks der det ikke er påvist ILA innenfor kontrollområdet:

1. Dødfisk plukkes daglig og gjennomgås. Prøvene for ILA-overvåking tas fra fersk dødfisk eller svimere som har vokst normalt, fra «litt rufsete fisk», men ikke fra taperfisk, med mindre disse har tegn på ILA. Det må ikke velges ut fisk for prøvetaking samtidig med at det pågår foring. Det anbefales at oppdretter fortløpende tar prøver fra 5-10 fisk gjennom en månedsperiode.

Det tas prøver fra hjerteventrikkel (for å få med endotelrikt vev) og helst også midtnyre som legges på glass med RNAlater®. Et glass for hver fisk. Prøvene lagres i kjøleskap i ett døgn og bør deretter oppbevares i fryser fram til innsending.

2. Ved den månedlige helsekontrollen tar fiskehelsetjenesten et tilsvarende antall prøver (5-10 fisk) av hjerteventrikkel og helst også av midtnyre på RNAlater® for virusundersøkelse. Samlet antall laks som det tas prøver fra i løpet av en måned, bør være 10-20.

Mistanke om smittsom sykdom i lokaliteter med laks innenfor kontrollområdet:

1. Ved forøket dødelighet eller annen grunn til mistanke om sykdom skal helsekontroll gjennomføres uten unødig opphold for å avklare årsaksforhold, jf. akvakulturdriftsforskriften § 13. Ved forøket dødelighet eller dersom det er fisk med typiske tegn på ILA ved det daglige dødfiskopptaket, skal Mattilsynet umiddelbart varsles, jf. matlovens § 19 og akvakulturdriftsforskriftens § 13.
2. Dersom det ved helsekontrollen er obduksjonsfunn som kan gi mistanke om ILA, skal det tas full organpakke på formalin (hjerte, lever, nyre, milt, tarm/blindsekker, hud/muskulatur og gjeller) samt hjerteventrikkel og midtnyre på RNAlater® og virustransportmedium (fra samme fisk som det tas organprøver til histopatologi fra). For mer detaljert beskrivelse av prøveuttaket, se: <http://www.vetinst.no/provetaking-og-diagnostikk/hvordan-ta-ut-prover/provetaking-av-fisk>

3. Ved mistanke om ILA må prøvene sendes til Veterinærinstituttet.

Lokaliteter med regnbueørret innenfor kontrollområdet:

Regnbueørret blir ikke syk av ILAV, men kan være bærer av viruset blant annet i hudslim og på gjeller. Derfor anbefales det at fiskehelsetjenesten tar svaberprøver fra hudslim fra 10 fisk per lokalitet til PCR-undersøkelse.

Framgangsmåte, utstyr og oppbevaring av prøver ved svabring:

Veterinærinstituttet kontaktes før av uttak av svaberprøver for informasjon om rett bufferløsning og prøvetaking (tlf: 458 57 695). Utstyr for svabring kan bestilles hos Veterinærinstituttet på utstyrsbestilling@vetinst.no.

Prøvene kan tas fra fersk dødfisk eller svimere som har vokst normalt, eller fra frisk, bedøvd fisk.

NB! Alle svaberprøver må sendes til Veterinærinstituttet for analyse.

Framgangsmåte ved svabring: Fra hvert individ svabres det aseptisk ved siden av ryggfinnen. Svaberen legges langs huden, ved siden av ryggfinnen og rulles med lett trykk bortover langs finnen. Det skal ikke trykkes så hardt at skjell løsner. Svaberen må ikke komme i kontakt med andre gjenstander/steder på fisken før eller etter svabring. Svaber puttes i rør med 'Nuclisens easymag extraction buffer' og brekkes av. For å påse at røret kan lukkes er det viktig at svaberen ikke stikkes helt ned i bunnen av røret før den brekkes av. Prøv å brette så nærme selve svaberen som mulig (Merk at dersom trepinnen blir våt, kan den være vanskelig å brette). Én svaber fra ett individ per rør. Merk rørene med individnummer. Svaberprøvene skal helst legges direkte i fryser og oppbevares i fryser fram til innsending.

Bomull-svaber med treskaft av typen «Forensics swab» fra Sarstedt (ordernr: 80.626) kan brukes. Svabrene må være sterile og pakket individuelt. 1,5 eller 2ml eppendorfrør fylles med 1 ml 'Nuclisens easymag extraction buffer'.

Rapportering av prøvesvar:

Veterinærinstituttet eller annet laboratorium skal sende kopi av alle analysedata til Mattilsynets avdelingskontor. Veterinærinstituttet, som kunnskapsstøtteinstitusjon, skal lage en samlerapport over ILA-overvåkingen innenfor kontrollområdene.

Dersom prøvene undersøkes ved et utpekt laboratorium, skal resultatene fra prøvene rapporteres til Veterinærinstituttet (referanselaboratorium), datamottak@vetinst.no, innen den 10. i hver måned.